

Nodiadau gwybodaeth: Mwydod

Yn y DU, gellir rhannu mwydod yn 4 grŵp ecolegol.

Anecic - Mwydod sy'n tynnu'n ddwfn ac yn bwyta deunydd organig sy'n pydru a phridd. Rhywogaethau mawr gyda phennau tywyll ac ymddangosiad coch.

Endogeic - Mwydod sy'n tyllu'n fas ac yn bwyta pridd. Rhywogaethau canolig i fawr eu maint gydag ystod liwiau golau.

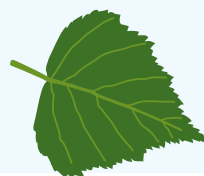
Epigeic - Mwydod sy'n byw ar yr wyneb ac yn bwyta deunydd organig sy'n pydru. Rhywogaethau bach eu maint sy'n aml yn goch eu lliw.

Compost - Maent i'w cael mewn microgynefinoedd fel pren sy'n pydru, gwrtaiath a biniau compost. Maent yn bwyta deunyddiau organig sy'n pydru. Rhywogaethau gweithredol o faint canolig gydag ymddangosiad streipiog.

Ffeithiau am fwydod

- Mae mwydod wedi bodoli am tua 600 o filiynau o flynyddoedd.
- Dros y byd i gyd, mae tua 34,000 o wahanol fathau o fwydod. Mae rhai mor fach nes y bydd angen microsop arnoch i'w gweld.
- Mae mwydod yn anadlu trwy eu croen, sy'n gorfod aros yn llaith er mwyn amsugno ocsigen o'r aer.
- Mae mwydod yn ddeurywiol, sy'n golygu bod ganddyn nhw gelloedd atgynhyrchu gwrywaidd a benywaidd. Fodd bynnag, mae angen mwydyn arall arnyn nhw er mwyn atgynhyrchu.
- Mae mwydod yn dodwy wyau, sy'n deor fel mwydod bach.
- Mae mwydod bach yn datblygu mewn cocynau. Maent yn fabanod am 60 i 90 diwrnod ac mae'n cymryd tua blwyddyn iddyn nhw ddod yn oedolion.
- Gall mwydod fyw am hyd at 10 mlynedd.
- Does dim stumog gan fwydyn. Yn hytrach, mae bwyd yn mynd yn syth i'w coluddyn.
- Mae mwydod yn bwyta eu pwysau mewn gwastraff organig, pridd a mwynau ac yn carthu eu pwysau eu hunain bob dydd mewn baw. Mae hyn yn creu compost ac yn cyfoethogi'r pridd.
- Gall 12 miliwn o fwydod i bob acer symud 20 tunnell o bridd bob blwyddyn.
- Mae mwydod tua 1,000 o weithiau'n gryfach na phobl - mewn cymhariaeth, wrth gwrs!
- Y mwydyn hiraf yw'r Mwydyn anferth Affricanaidd, a all dyfu hyd at 6.7m o hyd.
- Mae mwydod yn greaduriaid gwydn. Os torrwyd chi fwydyn yn ei hanner yn ddamweiniol wrth arddio, dim ond hanner ohono wnaiff farw. Bydd y darn gyda'r cyfrwy (y darn tewach a phinc) yn goroesi.
- Mwydod yw hoff fwyd y mochyn daear.

Nodiadau gwybodaeth: Mwydod

MWYDYN COMPOST

MWYDYN BACH

MWYDYN PIWS

MWYDYN GWYRDD

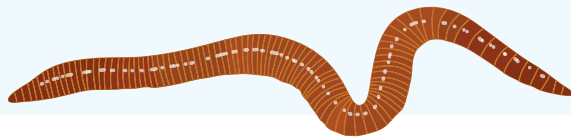
MWYDYN PENDDU

MWYDYN CYNFFON
WYTHONGLOG

Methu adnabod eich mwydyn? Gallai fod yn fwydyn anaeddfed.

Os ydych chi wedi cael anhawster adnabod mwydyn, efallai bod y mwydyn yn anaeddfed. Nid oes gan fwydod anaeddfed gyfrwy sydd wedi ei ddatblygu'n amlwg.

MWYDYN ANAEDDFED

Lluniau drwy garedigrwydd **Harry Taylor** © Natural History Museum www.opalexplornature.org/earthwormguide

Angen mwy o adnoddau dysgu, data a gwybodaeth?

E-bostiwrch: addysg@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
neu ewch i www.cyfoethnaturiol.cymru/dysgu

Fersiwn/iaith arall neu brint bras:
ymholiadau@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk // 0300 065 3000